

Britský Černobyl: Utajovaná katastrofa zabila stovky lidí. Radioaktivní mrak zasáhl celou Evropu

zoom.iprima.cz/historie/britsky-ernobyl-windscale-189744

Historie

10. října 2022 13:30

Klára Ochmanová

Populární články

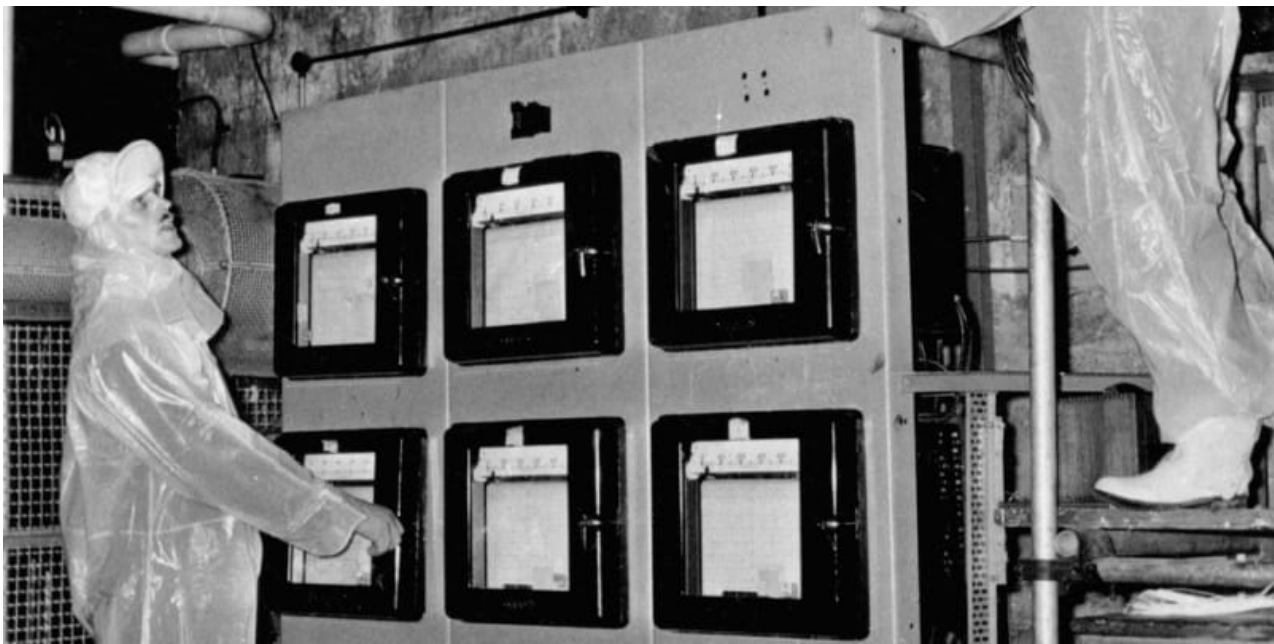
6 Zobrazit galerii

Přesný počet obětí děsivé havárie už nikdo nespočítá, pohoršení ale její kdysi utajené detaily vzbuzují i po desetiletích...

10. října roku 1957 ve Windscaleském nukleárním zařízení na západním pobřeží Velké Británie vypukl požár, kvůli kterému se do ovzduší uvolnilo obrovské množství radioaktivního materiálu. Dodnes jde o nejhorší britskou jadernou katastrofu, tehdejší úřady ale přesto tajily nebezpečí a neobtěžovaly se ani evakuovat obyvatele

z okolí. Detaily havárie, i to, co ji způsobilo, vyšly najevo až o mnoho let později...

Absurdní konstrukční chyby

Zařízení postavené v roce 1947 bylo centrem britského jaderného programu. Právě odsud pocházelo plutonium a tritium určené pro atomové bomby. Sloužily k tomu dvě velké budovy s masivními komíny, kterým zaměstnanci hovorově říkali „Hromady“. V každé z nich se nacházelo 2 000 tunové grafitové jádro s dírami, skrze které zaměstnanci prostrkovali palivové tyče. Uvnitř tohoto jádra spolu palivové tyče reagovaly a vznikalo tak malé množství plutonia a obrovské množství tepla. Rozžhavené tyče pak na druhé straně jádra vypadávaly do vodního tělesa, aby se zchladily.

Jenže se kvůli konstrukční chybě poměrně často stávalo, že místo do připravené vody spadly vedle, jen tak na podlahu. A teď už se dostáváme k absurditám, na které bychom v současnosti hleděli jako na zjevení: Místo toho, aby konstruktéři tuto vadu napravili, chodili vyhořelé žhavé tyče zametat do vody sami zaměstnanci. Dokud to neudělali, radioaktivní látky se uvolňovaly do prostoru za reaktorem a díky ventilaci vylétaly komínem ven do ovzduší.

Filtrace (kterou mimochodem původně odpovědní lidé chtěli kvůli vyšším nákladům na stavbu a požadavkům na rychlé dokončení projektu vynechat a hlavní inženýr projektu Jonathan Cockcroft si ji

musel doslova vydupat, kvůli čemuž se mu posmívali) nebyla stoprocentně účinná, což ukázala i měření radiace v okolních vesnicích, jejichž výsledky ovšem autority před obyvateli tajili. Bezpečnost tehdy zkrátka nebyla na rozdíl od produkce zbraní hromadného ničení prioritou číslo jedna... Není tak žádným překvapením, že muselo dojít ke katastrofě, aby se něco změnilo.

Watch Video At: <https://youtu.be/WpOpMZEDtqs>

Průběh nehody

---

7. října roku 1957 zaměstnanci v reaktoru jedna zaznamenali větší žár než obvykle. Bylo to už poosmé, co se něco takového přihodilo, tentokrát ale obvyklá opatření nepomohla. V jednom kanále reaktoru, 2 053, teplota odmítala klesnout. O dva dny později, 10. října, bylo jasné, že je zařízení v problémech. Zaměstnanci zkusili žár zchladit ventilací, senzory na komínech ale začaly hlásit radiaci a vycházel z nich kouř. Obsluha reaktoru se pak rozhodla podívat dovnitř na vlastní oči a zhrozila se. Čtyři palivové kanály byly rozžhavené do běla. Teprve potom si v zařízení uvědomili, co se ve skutečnosti děje: Některé z palivových tyčí se musely otevřít a hoří přímo v reaktoru a větráky tím pádem celý problém ještě mnohokrát zhoršují.

Dělníci se pokusili poškozené tyče vystrčit z reaktoru ven, ale kusy lešení, které k tomu použili, se jim roztavily v rukou. Chlazení s pomocí oxidu uhličitého se ukázalo jako nemožné a nevyšlo ani velmi riskantní chlazení vodou a teplota reaktoru se mezitím dávno přehoupla přes 1 000 stupňů Celsia. A tak zaměstnanci učinili poslední zoufalý pokus dostat požár pod kontrolu: Uzavřeli úplně ventilaci, která do té doby běžela na plné obrátky a vesele chrlila z komína ven radioaktivní materiály. A pomohlo to – v následujících dnech teplota pomalu klesala a nakonec se podařilo hrozící riziko zvládnout.

Radioaktivní dohra

Nejenže v reaktoru po havárii zůstalo okolo 10 tun roztaveného radioaktivního paliva, ale do ovzduší se uvolnilo také obrovské množství radioaktivních látek, včetně nebezpečného jodu-131, který lidské tělo ukládá ve štítné žláze, což může způsobit rakovinu. Tato radioaktivní oblaka se několik dní pohybovala nad celou Evropou.

Evakuaci okolí ale nikdo v průběhu havárie nenařídil a co šlo, to se ututlalo, hlavně aby havárie neohrozila atomový program. Jediným drastičtějším opatřením, které úřady provedly, bylo, že nařídily zlikvidovat mléko krav v okruhu 500 kilometrů čtverečních. Jak ukázalo pozdější vyšetřování, o život v souvislosti s havárií přišlo minimálně 100 lidí, a pravděpodobně dokonce dvojnásobek. Nebýt Cockroftovy filtrace, tohle číslo by bylo ještě daleko vyšší.

Zdroj: Dokumentární film Windscale - Britains Biggest Nuclear Disaster

Aktuální čas 0:02

/

Duration 2:26

Načteno: 27.23%

1 / 1

Pořád se díváte?

[Zpět](#)

Klára Ochmanová

redaktorka FTV

Prima

[Všechny články](#)

[autora](#)

Nenechte si ujít novinky Prima Zoom!

Odesláním formuláře souhlasíte s podmínkami zpracování osobních údajů

